

Det spökar mest överallt

Möt Rorongsgåbbin, slottspöken och andra

NY BOK Spökhistorier, en intervju bok
Redaktör: Tomy Karlsson
Illustratör: Nils Huldén
Förlag: Litorale 2005
Antal sidor: 109

Var det någon som trodde att det övernaturliga försvann med modernitetens intåg? I så fall var det helt fel, intresset för och erfarenheten av spökerier är utbredd och alla spökhistorier är inte gamla. Det finns gott om "ramt" också i den moderna världen.

I boken "Spökhistorier" intervjuas en rad människor i Österbotten, Åboland och Nyland och även på Åland. Tomy Karlsson gjorde intervjuerna för Radio Vegas program "Spökhuset" som sändes på 1990-talet.

Slottsspöken

Det finns i materialet ett rätt stort antal historier om spöken på slott och herrgårdar. Det finns vita, gråa och blåa fruar som går igen, ofta med ett ljus i handen. Det finns tunga steg i slottstrappor, rassel av kedjor och brak av tappade föremål. Allt enligt den klassiska uppförandekoden för gengångare. Man kan säga att det är spöken med stil och anor. Ett sådant finns också på Kastelholms slott där Erik XIV:s ansikte sägs skymta i fönsternischen i Kuretornet.

Också stenhuset i Tosarby är besökt och etnologen Conny Andersson ger exempel på några av spökerierna, som en man som mitt på ljusa dagen går in i husets källare. Fast dörren är låst.

I svartvitt. Nils Huldéns teckningar i svartvitt fångar stämningar. Här är det torparen som letade skatt på Kastelholms slott som avbildas.

Folkliga spöken

Mestadels är spökhistorierna från Åland knutna till folkliga traditioner. Här finns förstas berättelsen om hur Sadelin drev ut djävulen vid balen i Skarpans. Också Sadelin var i farten när länsman Woivalin i Näsby (det står Näsby i boken) fick besök av den lede själv i form av en svart hund. Olof M Jansson har gett några bidrag till spökberättelserna liksom Paul Jansson och Gunhild Lundqvist, båda från Godby.

Om spökerierna vid Rorongbrinken i Hulta, där Rorongbriksgrubben höll till och skrämde hästar och människor berättar Paul Jansson. Fast han förstör historien genom att försöka ge den naturliga förklaringar.

Ragnhild Jansson berättar om ett spöken hon och familjen bött samman med på 60-talet. Spöket materialiserade sig inte men hördes som steg på vinden och i källaren och dörrar som

öppnades. Hon berättar också om historier hon hört om människor som visat sig på vägar men plösts i luften.

Synd är att redaktören inte fått med historien om spöktaxin som rullade i Mariehamn för inte så länge sedan.

Brett område

Boken avslutas med fyra kommentarer om etnologer och naturvetare får försöka förklara det oförklarliga. Intressant är att ingen helt avfärdar de oförljuga fenomenen. Men markerar skepsis men inte tvärsäker.

Meta Sahlström vid Österbottens traditionsarkiv påpekar att övertron kommer att finnas också i framtiden fast kanske på annorlunda vis. "De ändrar skepnad eftersom våra liv stöps på så annorlunda sätt än tidigare" säger hon.

Det exempel av "Spökhistorier" jag fått är ett provex och har en del språkliga skönhetsfläckar. I följbrev-

vet sägs att det ska korrigeras till upplagan som kommer ut i handel.

Som spökintresserad läsare tycker man att det är bra att de muntliga traditionerna tas tillvara. Många bra historier har försvunnit i och med att berättarna dragit sin sista suck.

BENITA MATTSSON-EKLUND
kulturen@tidningen.aland.net
tel: 26635